Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

24.5.2021

KEHA/2908/2021

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Lausuntopyyntö, Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi HE 76/2021

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen. ELY-keskukset ovat antaneet maaliskuussa 2021 jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen osalta yhteisen lausunnon. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus näkee keskeiseksi täsmentää hallituksen esitystä vielä seuraavilta osin.

Yleistä

Palvelukeskuksen asemoituminen muuhun valtakunnalliseen uudistamiseen kuten TE-palvelujen palvelurakenteeseen, työllisyydenhoidon tehtävien siirtämiseen paikallistasolle (TE-palvelut2024), tuleviin hyvinvointialueisiin ja digikehitysohjelmaan on edelleen melko ohuesti kuvattu. Tulevan palveluyksikön nimi on jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus. Lakiluonnoksesta ei ilmene, mikä on palvelukeskuksen työllisyyden edistämisen ydintehtävä ja –tavoite.

Palvelukeskuksen ja työelämän yhteistyöstä

Lakiesityksen perusteluissa painotetaan, että palvelukeskus toimisi tiiviissä vuorovaikutuksessa työelämän ja työmarkkinoiden muutoksesta vastaavien tahojen kanssa. Palvelukeskus kävisi keskustelua palvelutarjonnan suuntaamisesta alueellisissa verkostoissa. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus esittää, että perusteluissa kuvattaisiin tarkemmin, miten tiivis yhteistyö työelämän ja muiden työmarkkinoiden muutoksesta vastaavien tahojen kanssa käytännössä tapahtuu. Esityksessä voitaisiin täsmentää, onko tavoitteena luoda selkeä alueellinen yhteistyön malli, miten esimerkiksi ELY-keskusten olemassa olevia työelämän ja jatkuvan oppimisen verkostoja hyödynnetään ja millaisilla toimintamalleilla verkostoyhteistyötä viedään eteenpäin.

Lakiesityksessä työelämän ja osaamisjärjestelmän yhteyttä esitetään tiivistettäväksi luomalla uudenlainen yhteisohjauksen malli, jossa palvelukeskuksen toimialaohjaukseen osallistuisivat tasavertaisesti sekä opetus- ja kulttuuriministeriö että elinkeinoministeriö ja jossa työelämän

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
0295 038 000
www.ely-keskus.fi
Y-tunnus 2296962-1
Kirjaamo
PL 86, 90101 Oulu
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

edustuksella olisi vahva ja selkeä rooli. Palvelukeskuksen yhteydessä toimisi valtioneuvoston nimittämä jatkuvan oppimisen ja työllisyyden neuvosto, jonka jäsenet edustaisivat ministeriöiden ja työelämän asiantuntemusta. Neuvosto osallistuisi palvelukeskuksen strategiseen suunnitteluun ja päättäisi palvelukeskuksen vuosittaisen toimintasuunnitelman painopisteistä. Lakiesitystä voitaisiin täsmentää tuomalla esiin, millainen ja kuinka laaja työelämän tahojen edustus neuvostossa edustaisi työelämää tai miten neuvosto strategisessa suunnittelussa ja vuosittaisten painopisteiden määrittelyssä huomioisi eri työelämän tahojen ja myös eri alueiden näkemykset.

Työelämän ja osaamisjärjestelmän yhteyden tiivistämisessä olennaista on, että osaamisjärjestelmä pystyy reagoimaan nopeasti työelämän tarpeisiin. Lakiesityksen perusteluissa ehdotetaan tarkemmin analysoitavaksi, miten yhteisohjauksen malli vuosittaisine toimintasuunitelmineen pystyy vastaamaan äkillisten positiivisten ja negatiivisten rakennemuutosten synnyttämiin työikäisten osaamisen kehittämisen tarpeisiin eri alueilla.

Työikäisten osaamispalvelujen yhteensovittaminen

Palvelukeskuksen väljästi määritellyt kohderyhmät ja palvelut sekä yhä laajempi osaamispalveluja tarjoava ja hankkiva toimijajoukko asettavat haasteita työikäisten palveluiden yhteensovittamiselle ja koordinaatiolle.

Palvelujen yhteensovittaminen edellyttää ajantasaista tietoa koulutustarjonnasta, koulutustoimijoiden tarjontakyvystä, yksilöiden ja työelämän osaamisen nopeista kehittämistarpeista sekä myös keskipitkän ja pitkän aikavälin koulutustarve-ennakointitietoa. Lakiesityksessä edellä esitetty yhteensovitusmalli on oikeaan osuva. Sen sijaan toimenpiteet tarvittavan tiedon hankkimiseen on kuvattu lakiesityksen perusteluissa hyvin yleisellä tasolla. Lakiluonnoksen perusteluissa ei ole esitetty, millä keinoin ja millaiselle alustalle koko maan jatkuvasti muuttuvat koulutustiedot kootaan, jotta päällekkäinen työ todella vältetään. Avoimeksi jää esimerkiksi, mitkä digitaaliset tietovarannot olisivat keskeisiä tiedonhankinnassa, miten palvelukeskus saisi tietoa laajan toimijajoukon tarjoamista osaamispalveluista ja hankinnoista sekä nopeasti muuttuvista työelämän osaamistarpeista. Koulutustarjonta alueilla elää jatkuvasti lähes viikoittain ja uusia koulutuksia toteutetaan nopealla syklillä alueen työmarkkinoiden vaatimusten mukaisesti.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueellisen kartoituksen perusteella yhtenä tärkeimpänä jatkuvan oppimisen kehittämiskohteena pidetään työikäisten osaamispalvelujen koordinaation ja palveluiden saatavuuden kehittämistä. Tavoitteena on, että työikäisten osaamispalvelut voidaan koota yhteiselle alustalle eri asiakasryhmien saataville mahdollisimman pian. Tämän takia digitaalisen palvelukokonaisuuden kehittämistyötä pitää viedä nopeasti eteenpäin ja siihen on suunnattava riittävästi resursseja.

Palvelukeskuksen tehtävistä

Yksi palvelukeskuksen tehtävistä olisi ennakointitiedon analysointi. Vaikka ennakointitavat ja menetelmät muuttuvat jatkuvasti, olisi keskeistä määritellä palvelukeskuksen lakiin perustuva ennakointityö ja -tavoitteet suhteessa muuhun lakisääteiseen ennakointityöhön, jota tehdään valtakunnan ja aluetasolla. Palvelukeskukselta odotetaan, että se pystyy tukemaan alueellista työtä eikä päinvastoin.

Palvelukeskuksen tehtäväksi on nimetty tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittäminen ja koordinointi. Lakiluonnoksessa tulisi avata sen roolin suhteutuminen nyt ELY-keskuksissa hoidettavaan elinikäisen ohjauksen (ELO) tehtävään.

ELY-keskuksella on mahdollisuus ja osaamista vastata joustavasti ja nopeasti alueella toimivien työnantajien osaamistarpeisiin hankintatoiminnalla. Lakiesityksen perusteluista ei selviä, tekeekö palvelukeskus hankintoja alueiden yksittäisiin tarpeisiin eri puolella Suomea vai kohdentaako se toimintansa pääasiassa valtakunnalliselle tasolle. Tämä olisi olennaista, jotta hallituksen esityksessä oleva tavoite hankintojen täydentyvyydestä toteutuu. ELY-keskus katsoo, että alueelle kohdentuvissa hankinnoissa ja työikäisten jatkuvaan oppimiseen liittyvässä rahoituksessa palvelukeskuksen tulee toimia yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.

Palvelukeskuksen valtionavustusten myöntämistehtävän osalta olisi hyvä huomioida, että alueellisesti ja valtakunnallisesti toteutetaan runsaasti muulla rahoituksella (esim. ESR-rahoituksella) jatkuvaa oppimista tukevia hankkeita. Tämä tulisi huomioida lakiesityksen perusteluissa.

Opiskelijavalinnat ja vaikuttavuus

Lakiluonnoksessa esitetään, että muussa kuin säännellyssä koulutuksessa koulutuksen järjestäjä toteuttaa opiskelijavalinnan, jonka jälkeen palvelukeskus päättää opiskelijaksi ottamisesta. Jos opiskelijavalinnan tosiasiallisesti hoitaa palveluntuottaja, kuinka varmistutaan siitä, ettei koulutus jatkossakin kohdennu niille henkilöille, joilla on jo hyvä osaaminen ja vahvat edellytykset koulutuksesta menestyksekkäästi suoriutumiselle. Esityksen mukaan koulutuksen järjestäjä myös päättää koulutukseen hakeutumiseen ja opiskelijavalintaan liittyvistä menettelyistä. Palvelukeskuksella olisi hyvä olla menettelytavat, joilla pystytään huolehtimaan koulutuksen kohdentumisesta eniten sitä tarvitseville.

Lakiluonnoksessa perusteluissa esitetään, että palvelukeskuksen koulutuksiin voisi osallistua myös työtön henkilö. Lakiesityksen perusteluissa ei kuitenkaan ilmene, millainen käytännössä olisi prosessi, jossa työtön asiakas hakeutuisi palvelukeskuksen koulutukseen.

Uudenlainen työelämässä vaadittava osaaminen ei jatkossa ole välttämättä yhtä tutkintopainotteista kuin aiemmin, joten koulutuksen vaikuttavuuden seuraaminen myös muun kuin tutkintokoulutuksen osalta on merkittävää. Vaikuttavuuden seurannan merkitys todetaan lakiesityksessäkin (9§), mutta esitetty malli ei tue vahvaa vaikuttavuuden seurantaa. Koulutusten vaikuttavuuden seuraaminen on muun kuin

tutkintokoulutuksen osalta esitetty tehtäväksi erillisin selvityksin. Esimerkiksi ELY- keskuksen hankkimassa työvoimakoulutuksessa vaikuttavuutta voidaan seurata rekisterien perusteella kattavasti.

Yksikön päällikkö Eine Kela

Ryhmäpäällikkö Hanna Määttä

Tämä asiakirja KEHA/2908/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/2908/2021 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Kela Eine 24.05.2021 12:26

Esittelijä Määttä Hanna 24.05.2021 11:45